

Opiskelijan ohjaus vammaisalalla

Johdanto

Sosiaali- ja terveysalalla iso osa oppimisesta tapahtuu työpaikoilla. Oppiminen ei ole ainoastaan ammatillista ja osaamisen kehittymistä, vaan siihen liittyy myös työelämätaitojen opettelua. Harjoitteluun tulevat opiskelijat ovat meille tulevaisuuden työntekijöitä, työkavereita ja työyhteisöjen jäseniä.

Tämä opas on tarkoitettu tueksi opiskelijoiden ohjaamiseen vammaisalan työyksiköissä. Oppaan tarkoitus on tuoda esiin laadukasta opiskelijoiden ohjaamista ja arviointia. Opiskelijoiden sitoutuminen vammaisalalle jo opiskeluaikana mahdollistaa sittemmin ammattitaitoisten osaajien alalle työllistymisen.

Opaassa käytetään käsitettä harjoittelu tarkoittamaan sekä ammattikorkeakoulutukseen liittyvää harjoittelua että toisen asteen koulutuksen työssäoppimista.

Opas on tehty osana Vammaisalan vetovoima ja koulutuksen kehittäminen (VAVE) -hanketta, jota rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto Etelä-Savon ELYn kautta.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Harjoitteluyksikön toiminta

- Harjoitteluyksiköllä tulee olla hyvissä ajoin tieto harjoitteluun tulevasta opiskelijasta. Tiedonkulun on oltava tavoitteellista ja oikea-aikaista. Tällä varmistetaan opiskelijan, opettajan ja yksikön sitoutuminen ohjaamiseen.
- Henkilökunta perehdytetään opiskelijan ohjaamiseen. Kaikkien tiedettävä mitä hän opiskelee ja millaiselle harjoittelujaksolle hän on tulossa. Henkilöstö on tietoinen myös opiskelijan oppimisen tavoitteista ja koko henkilöstö osallistuu aktiivisesti opiskelijan ohjaamiseen.
- Opiskelijamyönteinen ilmapiiri, jossa opiskelija tuntee itsensä tervetulleeksi ja hänelle halutaan turvata hyvä oppimisympäristö.
- On suositeltavaa, että työntekijät toimisivat ohjaajina vuorotellen. Ohjausvastuu jakautuu näin tasaisemmin eikä kuormita vain tiettyjä työntekijöitä. Siten myös useammalla työntekijällä on mahdollisuus kehittyä ohjaajana.
- Ohjaajan itsensä, muun työyhteisön ja esihenkilön on huomioitava opiskelijan ohjaajan jaksaminen. Ohjaajaa voi tarvittaessa vaihtaa.
- Opiskelijan saapuminen yksikköön on suunniteltu riittävän ajoissa. Yksikössä nimetään opiskelijalle ohjaaja/ohjaajat, kuka perehdyttää opiskelijan työpaikkaan ja ohjaa häntä harjoittelun aikana. Opiskelija ottaa aktiivisesti vastuuta myös itse omasta perehtymisestään.
- Opiskelijan vastaanottava henkilö on valmistautunut opiskelijan tuloon ja hänelle on varattu riittävästi aikaa opiskelijan perehdyttämiseen ja ohjaamiseen.
- Perehdytettäessä on tärkeää huomioida, että asiakkaista kerrotaan vahvuuksia ja positiivista kuvaa. Ei huolet ja uhka edellä.
- Opiskelija otetaan aktiivisesti mukaan yksikön toimintaan ja hänelle tarjotaan mahdollisuuksia osallistua monipuolisesti työn eri toimintaympäristöihin.
- Huomioidaan opiskelijan vahvuudet ja mielenkiinnon kohteet, esimerkiksi musiikki, taide ja niitä voidaan hyödyntää asiakastyössä harjoittelun aikana
- Harjoitteluyksikön toimintaa ohjaa organisaation strategia ja arvot, jotka ovat kaikkien työntekijöiden, asiakkaiden ja opiskelijoiden tiedossa.
- Harjoitteluyksikössä puututaan välittömästi mahdollisiin ongelmiin. Matalalla kynnyksellä yhteys ohjaavaan opettajaan.
- Työturvallisuusohjeet ja määräykset koskevat myös harjoittelujaksoilla olevia opiskelijoita
- Väkivallan uhka -> työturvallisuus ja asiakasturvallisuus (ennakointi, AVEKKI-toimintatapamalli, hälyttimet)
- Maahanmuuttajataustaiset opiskelijat Kulttuurien ymmärrys ja kielen oppiminen
- Työyhteisön yhteiset säännöt, koskevat kaikkia ja kaikki noudattavat niitä. (esim oman puhelimen käyttö!)

- Harjoittelun liittyvien dokumenttien huolellinen ja ajoissa täyttäminen ja allekirjoittaminen. Esimerkiksi laskutukseen, paikalla oloon, toteutuneisiin tunteihin liittyvät asiakirjat.

Ohjaajan toiminta

- Ohjaajan oma koulutustausta pitäisi olla vastaava kuin mitä opiskelija opiskelee. Esimerkiksi sosionomiopiskelijalla joko sosionomi, kuntoutuksenohjaaja tai muu vastaava sosiaalialan amk-tutkinto tai jo väistyneen opistoasteen tutkinnoista kehitysvammaisten ohjaaja, sosiaalikasvattaja tai sosiaaliohjaaja.
- Ohjaaja on tietoinen roolistaan ohjaajana ja on sitoutunut opiskelijan ohjaamiseen. Esihenkilön tulee mahdollistaa hänelle ohjaustyö, riittävästi aikaa valmistautua ja ohjata opiskelijaa. Yksikön koko työyhteisö on myös ohjaajan tukena.
- Ohjaajalla on oltava mahdollisuus päästä työpaikkaohjaajakoulutukseen.
- Ohjaaja toimii positiivisena ammatillisena roolimallina opiskelijalle ja luo turvallisen ilmapiirin oppimiselle. Empatiasta ja kärsivällisyydestä on hyötyä ja ohjaajana toimiessa on otettava huomioon hyvä vuorovaikutus. Hyvä ohjaaja muistetaan pitkään ja hänen antamansa tuki kantaa pitkälle harjoittelujakson jälkeenkin. Valitettavasti myös ikävät kokemukset muistetaan hyvin ja nekin vaikuttavat opiskelijaan. On hyvä muistaa, että opiskelijat jakavat kokemuksiaan toistensa kanssa ja niin hyvä kuin huonokin maine leviää helposti.
- Ohjaajan tulee tutustua ja perehtyä opiskelijan harjoittelun tavoitteisiin ja arviointiin heti harjoittelujakson alussa ja tiedottaa niistä myös muille työryhmän jäsenille.
- Opettaja arvioi opiskelijan osaamista, ei työpaikan toimintaa. Opettaja tukee oppimisprosessia ja on yhteistyökumppani.
- Ohjaaja käy opiskelijan ja opettajan kanssa tavoitekeskustelun harjoittelun aikana.
- Ohjaaja käy opiskelijan kanssa säännöllisiä keskusteluja harjoittelun etenemisestä, tavoitteista, ammatillisesta kasvusta ja ammattitaitovaatimuksista (esimerkiksi itsemääräämisoikeus ja ammattietiikka)
- Ohjaaja pyytää ja kannustaa opiskelijaa antamaan palautetta koko harjoitteluajan.
- Ohjaaja osoittaa opiskelijalle oppimistilanteita esimerkiksi asiakkaan lääkärikäynnit, fysioterapia, päivätoiminta tai asuminen.
- Ohjaaja ohjaa vierailemaan mahdollisuuksien mukaan myös muissa yksiköissä.
- Ohjaaja neuvoo erityisalan tiedon lähteille, mistä löytyy alaan liittyvää tietoa (verneri.net, papunet ym.)

Jos opiskelija toimii työharjoittelun aikana työskennellessään epäasiallisesti joko asiakkaita, omaisia tai henkilökuntaa kohtaan, ohjaaja puuttuu siihen ja kertoo tapahtuneesta esihenkilölle sekä ohjaavalle opettajalle.

Jos ohjaaja huomaa opiskelijan oppimisessa ja työskentelyssä haasteita, otetaan se puheeksi mahdollisimman pian ensin opiskelijan kanssa ja matalalla kynnyksellä otetaan yhteys opettajaan eikä anneta tilanteen edetä hankalammaksi.

Palaute ja arviointi

Palautetta annetaan luontevasti työn ohessa. Palautteen annossa otetaan huomioon jaksolle asetetut tavoitteet, mitä opiskelija osaa ja on oppinut ja miten teoretieto näkyy käytännössä. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan osaamiseen, kehittymiskohteisiin ja vahvuuksiin, ei opiskelijan persoonaan. Harjoittelujaksolla tärkeässä roolissa ovat myös ammattietiikka ja työelämän pelisäännöt. Nämäkin huomioidaan palautetta annettaessa.

Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kysyä tarkennuksia saamaansa palautteeseen. Itsearviointiin kannustetaan.

Harjoittelujaksolla palautetta opiskelijan oppimisesta voi pyytää myös asiakkailta ja heidän läheisiltään.

Jakson lopussa pyydetään opiskelijalta palautetta ohjaajalle ja työyhteisölle. Nämä palautteet käsitellään esihenkilön johdolla yksikössä ja toimintaa arvioidaan ja muokataan tarpeen mukaan.

Lisäksi opiskelijoiden palautetta kerätään organisaatiossa laajemmin Webpropol-kyselylomakkeella. Palautteen anonymius turvataan ja sitä kerätään niin, ettei yksittäistä opiskelijaa tunnisteta. Palautteet käsitellään yleisesti esimiesten työkokouksissa puolivuositain.

Lähteitä

[Opiskelijaohjauksen laatusuositukset](#)

[Ohjaan.fi](#)

[Opiskelijaohjauksen laatukäsikirja](#)

[Maahanmuuttajat suomalaisilla työpaikoilla](#)

[Opiskelijan ohjaus ja arviointi työpaikalla](#)

[Maahanmuuttajat työpaikalla](#)